

Kolektiv onomastiků: Jaroslav David (JD) (Ostrava), Žaneta Dvořáková (ŽD) (Praha), Jana Matušová (JM) (Praha), Liubov Ostash (LO) (Lvov), Martina Ptáčníková (MP) (Praha), Martina Zirhutová (MZ) (Praha)

ONOMASTICKÉ ZPRÁVY A POZNÁMKY

I. ČASOPISY

1. *Names. A Journal of Onomastics*, 73, 2025, 1, 91 s., ISSN 0027-7738 (tisk), ISSN 1756-2279 (online)

První číslo 71. ročníku časopisu *Names* bylo monotematické, zaměřené na omyly a předsudky týkající se jmen a pojmenování. Přineslo čtyři studie, dvě recenze a dvě zprávy. V prvním článku belgičtí kognitivní psychologové **Serge Brédart**, **Christel Devue** a **Valentine Vanootighem** zkoumají, jaké pocity v lidech vyvolávají komunikační situace, v nichž někdo zapomene nebo špatně vysloví jejich jméno (s. 4–15). V následující studii se **Ömer Gökhan Ulum** věnuje předsudkům spojeným se jmény lidí, kteří patří v Turecku ke znevýhodněným skupinám, tj. Kurdů a uprchlíků ze Sýrie (s. 16–40). **I. M. Nick** se ve své socioonomasticky zaměřené studii zabývá diskriminací spojenou s ženským rodným jménem *Karen*, které v posledním desetiletí ve Spojených státech získalo negativní konotace a užívá se jako označení bezohledné, netolerantní a nesnášenlivé ženy bílé pleti. Autorka uvádí alarmující informace týkající se toho, jakému psychickému a někdy i fyzickému násilí musí čelit nositelky jména *Karen* poté, co se z tohoto antroponyma stala v podstatě nadávka (s. 41–60). **Emilia Aldrin** analyzuje osobní jména v učebnicích, které se používají na základních školách ve Švédsku, z hlediska toho, jaké jsou v nich mladým čtenářům prezentovány kulturní a genderové normy (s. 61–74). V první recenzi hodnotí **George S. Matejka** knihu *A Teacher's Guide to Learning Student Names: Why You Should, Why It's Hard, How You Can*, jejíž autorkou je Michelle D. Miller (s. 75–77). **Alexander M. Volk** představuje publikaci *The Boggart: Folklore, History, Place-Names and Dialect* Simona Younga, britského historika zabývajícího se folklórem (s. 78–80). V závěrečných zprávách **I. M. Nick** informuje o průběhu a výsledcích dvou soutěží. Celkovým vítězem soutěže Jméno roku se v r. 2024 stal název léku *Ozempic*. Jde o přípravek, který byl vyvinut pro léčbu cukrovky, ale je často užíván jako lék na obezitu (s. 89–91). 1. místo v soutěži o nejlepší článek v časopise *Names* za r. 2024 získal tým čínských vědců (Siyue Li, Chunyu Kit a Le Cheng) za studii s názvem *Unveiling the Landscape of Onomastics from 1972 to 2022: A Biometric Analysis*, která byla publikována v 3. čísle 72. ročníku (s. 89–91). – MZ

2. *Onomástica desde América Latina*, 5, 2024, 1, ISSN 26752719

Nové číslo latinskoamerického časopisu přináší 18 textů. První část čísla je tematicky velmi pestrá. **Adegboye Adeyanju** analyzoval osobní jména u příslušníků kmene Gbari v Nigérii. **José Armando** a **Carlos Paredes García** se zaměřili na antroponyma doložená v Texasu v 18. století. **Soufiane Bengoua** zkoumal jména dávaná chlapcům v letech 2010–2020 na maloměstě Hadjadj v severním Alžírsku. **Francisco J. Peral Rabasa** poukázal na metodologický problém při sběru antroponymických dat kvůli zákonu o ochraně osobních údajů, který platí v Mexiku i v dalších zemích. **Marcio Rivabem Winheski** analyzoval jména vodopádů v Cruz Machado ve státě Paraná. **John Vinagre Vázquez** představil několik příběhů transgender osob, které se ve Španělsku rozhodly pro změnu jména. **Francisco Javier González Báez** se věnoval chrématonymům v jazykové krajině na příkladu španělského města Huelva. **Gergana Petkova** seznámila s aktuálními módními trendy při výběru jmen pro děti v Bulharsku.

Druhá část čísla byla věnována biblickým jménům. **Eugen Schochenmaier** se věnoval biblickým antroponymům v sekulárním kontextu. **Betsabeth Mariam Zaldivar Aguilera** představila repertoár biblických jmen užívaných na Kubě v 19. století. Výzkumu biblických jmen na Kubě byl věnován i přehled **Luise Ramóna Campo Yumara**. **Daniela Butnaru** a **Ana-Maria Prisacaru** se zabývaly apelativizací biblických proprií v rumunštině. **Francisco J. Peral Rabasa** analyzoval výskyt rodných jmen *Jesús*, *María* a *José* v mexickém Pueblu mezi lety 1874–1970. Trojice autorů **Idowu Odebode**, **Ayodeji Shittu** a **Comfort Adeleke-Adeniji** zkoumala biblická jména postav ve vybraných hrách nigerijského dramatika a nositele Nobelovy ceny za literaturu Wole Soyinky. I následující příspěvek byl z oblasti literární onomastiky, **Kleber Eckert** a **Maiquel Röhrig** vykládali jména postav v díle Josého Saramaga. **Sholomit Landman** se věnovala oblíbě ženských jmen odkazujících k biblickým hrdinkám mezi izraelskými rodiči v letech 1948–2015. **Svitlana Nasakina** představila užívání biblických jmen na Ukrajině, vycházela přitom ze seznamu studentů Zemědělské univerzity v Oděse, kteří tu studovali v letech 2014–2024. **Yamina Taibi-Maghraoui** se zaměřila na biblická jména užívaná v Alžírsku v roce 2020. – ŽD

3. *Onomástica desde América Latina*, 6, 2025, 1, ISSN 26752719

Nové číslo časopisu *Onomástica desde América Latina* obsahuje 21 textů. **Daiva Sinkevičiūtė** představila trendy při výběru jmen dětí litevskými emigranty žijícími v Irsku, Norsku a Německu v letech 1991–2020, zaměřila se přitom na jména baltského původu. **Maria Elena Villegas Molina** a **Rosa Brambila Paz** zkoumaly antroponyma doložená v katolických matrikách sňatků v oblasti Jilotepec v dnešním Mexiku v letech 1665–1680. **Estela Mary Peralta de Aguayo** se věnovala toponymům v okolí paraguayského hlavního města Asunción. Další příspěvek byl z oblasti literární onomastiky, **Soufiane Bengoua** si všimla jmen hrdinek

v díle Yasminy Khadrové. Vlastní jména u téže autorky pak analyzovala i **Leila Belkaim**. **Naima Merdji** se soustředila na vlastní jména v díle alžírské spisovatelky Yaminy Mechakrové. **Darius Ivoška** zkoumal výskyt litevských a staropruských jmen ve středověkých dokumentech Německého řádu. **Alma Ragauskaitė** se ve svém příspěvku zaměřila na antroponyma obyvatel Vilniusu v 16. a 17. století. **Pavel Skorupa** vyšel z kognitivní teorie metafor a zkoumal touto optikou metaforická toponyma v dnešním okrese Vilnius. **Carolina Portilla Ramos** analyzovala jména užívaná tzv. drag queens v současné španělštině. **Irina Martynenko** se věnovala hispánské toponymii motivované sémantickým okruhem medicíny a zdraví. Trojice autorů **Rízia Ferreira**, **Tabita Fernandes da Silva**, **Jair Francisco Cecim da Silva** se zaměřila na toponyma v Curuçá a zkoumala různé etnické vlivy, které se v ní projeví. **Julia Machado** podala přehled odborné literatury věnující se problematice přezdívek. **Robson Santos Silva** shrnul svou disertační práci s názvem *The Toponymy of Rural Settlements in Sergipe: Denomination, memory and ideology*. **Jaqueline Biazus** a **Kleber Eckert** si všímali urbanonymie brazilského města Farroupilha. Trojice autorů **Nadjia Nehari-Roubai**, **Warayanssa Mawoune** a **Amina Taibi-Maghraoui** se zabývala antroponymy v Maghrebu. **Hafida Benbouziane** analyzovala pseudonymy na sociálních sítích. **Omar Mohammad-Ameen Ahmad Hazaymeh** zkoumal vliv islámu na ženská jména v Súdánu. **Soufiane Bengoua** se zajímal o postoje mladých Alžírčanů k jejich rodným jménům. **Taguida Abila** se věnovala problematice jmen dětí ve smíšených rodinách žijících v Evropě, v nichž má jeden z rodičů alžírské kořeny. V poslední studii tohoto čísla se **Niketas Beloborodov** zabýval teonymy, která se objevovala v titulech urozených Mayů. – ŽD

4. *Namenkundliche Informationen*, 116, 2024, 402 s., ISSN 0943-0849

Nové číslo německého časopisu přináší 15 studií, 3 příspěvky v sekci diskuze a 1 zprávu. **Daria Aeberhard** se věnuje anoikonymům v raně středověkých popisech hranic z německy mluvících oblastí (s. 13–25). **Barbara Aehnlich**, **Harald Bichlmeier** a **Stephan Flemmig** představují projekt zaměřený na historickou podobu toponymie Durynska. Výstupem projektu bude slovník, jehož první díl obsahující toponyma s náslovím A- až C- bude publikován v roce 2026 (s. 27–29). **Christoph Barth** a **Karl Hohensinner** sledují příjmení, která na pomezí Rakouska a České republiky vytvářejí areály. Využívají při tom mapy dostupné na webových stránkách Kdejsme.cz a Geogen Austria (s. 31–47). **Harald Bichlmeier** se zabývá nejprve výkladem oikonyma *Artern* (s. 49–54), poté analyzuje toponymum *Büttel*, resp. složená jména s komponentem *-büttel*, která jsou rozšířená především v severozápadním Německu (s. 55–67). **Raphael Dohardt** věnuje nejprve pozornost otázkám socio-kognitivním. Zabývá se užíváním etnonym v bývalých portugalských koloniích Malakka a Macao (s. 69–94). Svůj druhý příspěvek zpracoval společně s **Julii Kieslinger** a zabývá se v něm jmény osad spojených se

zpracováním cukrové třtiny v Dominikánské republice (s. 95–130). **This Fetzer** představuje možnosti využití portálu familiennamen.ch, který není jen pramenem pro laické zájemce o výklad příjmení, nýbrž napomáhá i akademickému výzkumu (s. 131–153). **Karlheinz Hengst** pojednává o slovanských oikonynech v jihozápadním Sasku, která vznikla pravděpodobně už v 9. a 10. století. Na základě jazykové analýzy a rozmístění osad podél starých cest předpokládá, že šlo o raně středověké opěrné body na trasách přes Krušné hory (s. 155–188). **Sandra Herling** sleduje jména stromů ve francouzsky a španělsky mluvících oblastech (s. 189–212). Příspěvek **Rosy a Volkera Kohlheimových** je literárněonomastický. Autoři se zaměřili na propria v historickém románu *The Pioneers*, jehož autorem je James Fenimore Cooper (s. 213–229). **Sven Leuckert** analyzuje praxi v oblasti pojmenování hor v časopise *New Zealand Alpine Journal*. Autor nesleduje pouze oronyma z Nového Zélandu, nýbrž se věnuje i jménům vrchů Severní Ameriky, např. *Denali* vs. *Mount McKinley* (s. 231–249). **Sam Mersch** popisuje lucemburská anoikonyma odkazující k pivovarnictví, lihovarnictví a vinařství (s. 251–296). **Inge Pohl** přináší originální téma pojmenování plyšových hraček. Formální, sémantické a funkční aspekty jsou prezentovány na korpusu 262 jmen získaných od dětí ve věku 3 až 10 let (s. 297–336). **Diether Schürr** věnuje pozornost západorománské palatalizaci v toponymech severně od Brennerského průsmyku (s. 337–357). – MP

5. Beiträge zur Namenforschung, 59, 2024, 3–4, 241 s., ISSN 0005-8114 (tisk), ISSN 2625-2139 (online)

Nové číslo německého časopisu otevírají dvě studie z pera **Konrada Kunze**. V první z nich se věnuje pravopisným variantám německých rodných jmen ve 20. století a jejich geografickému rozšíření, přičemž zjišťuje, že většina variant je rozložena rovnoměrně, ale existují i regionální odchylky (s. 265–300). V druhém příspěvku zkoumá problematiku variability mužských jmen na základě analýzy telefonních seznamů z roku 1998 (s. 301–364). **Robert Nedoma** se zabývá výkladem pozdně starohornoněmeckého osobního jména *Wuzelin* z Loršského kodexu. Interpretuje jej jako původní přezdívku s významem ‚tlouštík‘ (s. 365–370). **Stephanie Ramona Spahr** sleduje osobní jména v matričních zápisech ze švýcarského města Niederbipp. Zaměřuje se na to, jak antroponyma zrcadlí sociální strukturu, mobilitu obyvatel a hospodářské poměry tehdejšího společenství (s. 371–395). **Emanuel Klotz** představuje dosavadní výsledky projektu *Slavia Tirolensis*, který zkoumá slovanské stopy v toponymii východního Tyrolska. Nabízí nové výklady tyrolských toponym, na nichž dokládá někdejší slovansko-germánský jazykový kontakt (s. 397–436). **Kirstin Casemir** přibližuje vznik a strukturu projektu *Westfälisches Ortsnamenbuch*. Na základě prvních onomastických analýz ukazuje, že oblast Vestfálska je toponomasticky velmi různorodá (s. 437–445). **Harald Bichlmeier** se zabývá etymologií toponyma *Ulm*. Předpokládá u něj germánský původ (z pův. *ulma-) a vykládá jej jako ‚hnilobný‘. Odmitá přitom starší výklady vyvo-

zující toponymum z původního hydronyma (s. 447–456). **Inge Pohl** analyzuje jména německých aquaparků ze sémantického, formálního i funkčního hlediska (s. 457–488). – MP

6. *Namn och bygd. Tidskrift för nordisk namnforskning*, 112, 2024, 139 s., ISSN 0077-2704 (tisk), ISSN 2002-4177 (online)

112. ročník skandinávského onomastického časopisu přinesl šest studií, v nichž se autoři jako obvykle zaměřili především na výklady severských toponym. V úvodní studii se **Svante Strandberg** zabývá švédským oronymem *Hunneberg*, které bylo dříve dáváno do souvislosti s apativem *hund* ‚pes‘. Podle autora by však jméno mohlo vycházet ze starogermánského **hunþ* ‚úlovek, kořist‘ (s. 7–14). V následující stati **Staffan Fridell** zkoumá původ tří švédských hydronym, a to jmen jezer *Bolmen*, *Lossen* a *Mæghin* (s. 15–22). **Mathias Strandberg** se věnuje choronymu *Färs härad*, které vykládá ze jména jezera **Fær* (s. 23–46). **Inge Særheim** se zabývá původem toponym *Gjöringane*, *Klakken*, *Raunen*, *Tjør*, *Alstein* a *Feisteinen*, což jsou jména ostrovů a dalších objektů na pobřeží jihozápadního Norska (s. 47–58). Následující dva příspěvky zkoumají antroponyma v nápisech na runových kamenech. **Magnus Källström** se věnuje osobnímu jménu *Guðfastr*, které lze na základě dosud neprozkoumaných pramenů doplnit do chybějící části nápisu na runovém kameni U 109 ve východním Švédsku. Autor se rovněž zabývá rozšířením tohoto antroponyma ve vikinském období a jeho vztahem k dalším severským složeným jménům s prvním členem *Guð* (s. 59–76). **Henrik Williams** zkoumá záhadné osobní jméno na runovém kameni U 751 ve Viggeby, které interpretuje jako *Lambhüss* (s. 77–86). Následuje několik kratších příspěvků a recenzí. – MZ

7. *Acta Linguistica Lithuanica*, 90, 2024, 344 s., ISSN 1648-4444 (tisk), ISSN 2669-218X (online)

Tematické číslo časopisu bylo věnováno litevské lingvistice a onomastičce Grasildė Blažienė k 90. narozeninám. Přineslo 12 studií v němčině, angličtině a litevštině, 1 příspěvek do diskuse a 2 recenze. Onomastické příspěvky byly čtyři: **Jürgen Udolph** se zabýval toponymem *Leipzig* a polemizoval s rozšířenou etymologií ze slovanského apelativa *līpa* (s. 70–100). **Laimutis Bilkis** zkoumal vývoj jména obce *Ginučiai* v historickém kontextu, vyložil jej z patronymického osobního jména **Ginutėnas* (s. 114–135). **Simonas Noreikis** zpochybnil domnělý ugrofinský původ 40 litevských hydronym, což podle autora potvrzují i archeologická data (s. 136–169). **Daiva Sinkevičiūtė** analyzovala, jaká rodná jména volili pro své děti litevští imigranti ve Velké Británii v letech 1991–2020 a zda jim dávali jména baltského původu (s. 204–226). Tematické číslo též přineslo recenzi monografie o oikonymech zachycených v církevních pramenech z 18. století (Laimutis Bilkis: Linkmenų bažnyčios XVIII amžiaus metrikų oikonimai, neišlikę iki šių dienų, Vilnius 2023), autorem recenze byl **Vytautas Kardelis** (s. 335–340). – ŽD

8. *Onomastica*, 68, 2024, 398 s., ISSN 0078-4648 (tisk), 2658-2783 (online)

Nové číslo polského časopisu *Onomastica* přineslo 18 studií. V prvních z nich se **Artur Rejter** zabývá možnostmi rozšíření onomastického výzkumu o moderní nástroje, mezi něž patří například umělá inteligence. Zdůrazňuje přitom potřebu metodologické otevřenosti a holistického přístupu v rámci různých oblastí současných humanitních věd (s. 13–28). **Mariusz Rutkowski** se věnuje polské městské toponymii, kterou chápe jako odraz kulturního kánonu, založeného na kolektivní paměti a sdílených kulturních hodnotách. Názvy ulic a náměstí podle něj fungují jako „banální připomínky“ těchto hodnot a každodenní kontakt s městskou toponymii v obyvatelích přirozeně upevňuje kulturní kánon, aniž by jej bylo třeba autoritativně prosazovat (s. 29–41). Tématem propojení onomastického i sociolingvistického výzkumu jazykové krajiny se zabývá **Jaromír Krško**. Zaměřuje se na antroponyma uvedená na pomnících, pamětních deskách, náhrobních kamenech či úředních vývěškách (s. 43–59). **Adam Siwiec** představuje polská rodná jména z genderové perspektivy. Připomíná, že pojmenovací zvyklosti v Polsku se mění. Nově roste obliba rodově neutrálních jmen (s. 61–78). **Kristýna Březinová** sleduje percepci rodných jmen ve společnosti. Porovnává situaci na venkově a ve městě (s. 79–98). **Zenon Lica** se zabývá jazykově-kulturním obrazem částí lidského těla, jak se promítá do vybraných polských a německých příjmení. Analýza ukazuje, že tato příjmení odrážejí nejen vizuální rysy jako např. tvar či barvu, ale i metaforické významy spojené s vnímáním vzhledu a společenským hodnocením. Kontrastivní přístup v obou sledovaných jazycích odhaluje podobný způsob tvorby příjmení, který vychází z obecné tendence vnímat člověka skrze jeho fyzické znaky (s. 99–112). **Tomasz Kurdyla** představuje obyvatelské přezdívky v nářečí jiho-východního Polska (s. 113–128). **Halina Kurek** analyzuje propria v místních nářečích tzv. polského vnitřního pohraničí, která odrážejí nejen kulturní odlišnosti regionu, ale především posilují pocit sounáležitosti místních obyvatel bez ohledu na národnost (s. 129–140). **Urszula Bijak** sleduje současná polská toponyma odvozená od etnonyma *Żyd*. Potvrzuje, že mnohá z těchto toponym skutečně uchovávají paměť na někdejší židovské osídlení, náboženský život, majetkové vztahy či tragické události druhé světové války (s. 141–164). **Tetyana Kosmeda a Oksana Kovtun** charakterizují proměny ukrajinské jazykové kultury v kontextu invaze Ruska na Ukrajinu. Sledují odstraňování toponym ruského původu a ukazují, jakým způsobem se v toponymii projevuje jazykový odpor vůči agresorovi (např. choronymum *Росія* se běžně zapisuje s malým počátečním písmenem) (s. 165–183). **Malgorzata Rutkiewicz-Hanczewska a Justyna B. Walkowiak** věnují pozornost polské urbanonymii. Zaměřují se na pojmenování tzv. skwerů, nevelkých zelených ploch majících rekreační funkci. Tato prostranství začala být v Polsku hojněji pojmenovávána po roce 2000. Analýza ukazuje, že jména takovýchto míst často překračují tradiční funkce urbanonym a slouží spíše k naplňování symbolických

a společenských potřeb. Autorky zkoumají regionální rozdíly, motivační vzorce i společenské reakce, včetně kontroverzí, které pojmenovávání těchto veřejných prostorů provází (s. 185–206). **Éva Kovács** zkoumá vztah mezi ranými staromaďarskými oikonymy a hydronymy. Ukazuje, že většina sledovaných oikonym vznikla metonymicky, a to bez formantu, často přímo přenesením původního hydronymu. Autorka upozorňuje, že ačkoli se obvykle předpokládá směr pojmenování hydronymum → oikonymum, nelze to zobecnit, a každý případ je třeba posuzovat individuálně na základě etymologických a typologických kritérií (s. 207–219). Jména tramvajových vozů se zabývá **Piotr Tomasik**. Materiál získaný během terénního výzkumu podrobuje detailní formální i sémanticko-motivační analýze a upozorňuje též na určité regionální zvláštnosti v pojmenování sledovaných objektů (s. 221–236). **Vitalii Maksymchuk** zkoumá jména fotbalových soutěží (s. 237–263). **Agnieszka Myszka** a **Monika Kij** navrhuji rozšířit klasifikaci polských chrématonym. Uvažují o tzv. užitkových chrématonomech, která nespádají do dosud vymezených podskupin chrématonym (tj. ideových, sociálních a marketingových), a navrhuji zavedení čtvrté třídy označující individuálně pojmenované soukromé předměty každodenní potřeby. Tyto názvy, často silně emocionálně zabarvené a nekomerční, se objevují například u vozidel, hraček, hudebních nástrojů, domácích spotřebičů či počítačů a jejich vznik je interpretován v kontextu kulturních a sociálních podmínek (s. 265–284). **Martyna Gibka** sleduje funkce vlastních jmen v textech Terryho Pratchetta (s. 285–300). **Marzena Chrobak** zkoumá vlastní jména v překladu. Zabývá se proprii ve francouzském filmu *Qu'est-ce qu'on a fait au Bon Dieu?* a jejich převodem do polštiny (s. 301–315). **Iveta Valentová** předkládá terminologicky orientovaný příspěvek. Zaměřuje se na termín *etnonymum*, vymezuje jeho různé definice, zařazení v onomastickém systému a připomíná též problémy s psaním velkých písmen u oficiálních i neoficiálních etnonym, zejména kvůli různým postojům k jejich statusu jako vlastních jmen. Svým příspěvkem se snaží přispět k sjednocení onomastické terminologie a k objasnění pravopisných pravidel v oblasti psaní velkých písmen u etnonym ve slovenštině (s. 317–332). – MP

II. MONOGRAFIE A SBORNÍKY

9. Brummer, Alexandr – Konečný, Michal: *Brno normalizační. Průvodce městem 1970–1989*. Brno: Host, 2024, 384 s., ISBN 978-80-275-2214-9

Brno normalizační je po svazcích *Brno nacistické* (2013), *Brno stalinistické* (2015), *Brno útlumující*. *Průvodce městem v letech 1945–1946* (2017) a *Brno okupované*. *Průvodce městem v letech 1968–1969* (2018) pátým dílem řady tematických průvodců, které mapují moderní historii moravské metropole. Pod všemi svazky

je podepsána dvojice autorů historiků a publicistů, které spojuje zájem o dějiny umění i snaha popularizovat originální formou průvodce dějiny konkrétní lokality. Celkem 67 kapitol nevelkého rozsahu je věnováno především místům a budovám významným z hlediska sledovaného období, a to jak z pohledu komunistického režimu (*Původní sekretariát MěV KSČ, Muzeum dělnického hnutí Brněnska, Pomník V. I. Lenina*), tak každodenního života (*Fakultní porodnice Brno, Hotel Voroněž, Prodejna Tuzexu*). Autoři ale neopomíjejí ani lokality, které poskytovaly azyl neoficiální kultuře a městským subkulturám (*Byt Jana Skácela, Byt Boženy Komárkové, Diskotéka u Richarda*) či se věnují místům zdánlivě marginálním (*Podchod pod nádražím, Prodejna televizorů*) a režimním festivům (*První máj*). Kniha je výborně graficky vypravená – ocenění si zaslouží nejen časová osa hlavních politických událostí na přední a mapa s vyznačenými místy na zadní klopě, ale především bohatý obrazový doprovod opírající se o dobové fotografie ze soukromých archivů a fondů institucí. To vše zprostředkovává čtenáři i chodci s průvodcem v ruce atmosféru Brna předlistopadového období. Z onomastické perspektivy jsou zajímavé drobné poznámky věnované názvům, často i s informací o podobě neoficiálního pojmenování. Normalizační Brno tak v perspektivě vlastních jmen vystupuje jako veletržní velkoměsto socialistické části Evropy (hotel *Voroněž*, restaurace *Szegedin, Havana, Lipsko, Varna*), ale i lokalita mající svou běžnou tvář (podchod *Mýsí díra*, podniky lidově zvané *U Šrajta, U Cajplů, Na Sřeláku, Sklípek, Esenc*). Do urbanonymie své doby se otiskly rovněž názvy budov spojených s režimním aparátem (*Bureška* – krajský výbor KSČ, *Bílý dům* – městský výbor KSČ, *Leninka* – sídlo státní bezpečnosti). Artefakty, které kniha mapuje i vzhledem k uměnovědnému zaměření obou autorů, zahrnují také např. pomníky politiků Gottwalda, Lenina, Hybeše nebo sousoší *Komunisté*. Je otázkou, zda tato díla neměla své neoficiální názvy, podobně jako je tomu u sochy rudoarmějce na Moravském náměstí (odhalena 1955), označované jako *Stopař*, popř. její sokl jako *Kamna* (*Brno stalinistické*, 2015, s. 270–272), nebo v případě výše zmíněného Leninova pomníku nazývaného ironicky *Lenin v šouši* nebo *Zасыпанý stavitel* (https://encyklopedie.brna.cz/home-mmb/?acc=profil_objektu&load=368). – JD

10. Křepela, Jan – Šamšula, Ivo: *Almanach k 650. výročí obce Rudka 1374–2024*. Kunštát: Město Kunštát, 2024, 138 s., ISBN 978-80-11-04986-7

Rudka, část města Kunštát (okr. Blansko), má něco málo přes 200 stálých obyvatel, ale počtem publikací rozhodně patří mezi lokality se silnou a stále udržovanou vlastivědnou tradicí. V roce 1974 vyšla k výročí první zmínky brožura *Rudka – 600 let*, kterou sepsal literární historik, lingvista a také onomastik Jan Skutil. U příležitosti svčení obecního znaku a praporu byla vydána v roce 2006 publikace *Rudka*, kterou v roce 2024 následovala zatím nejobsáhlejší práce věnovaná obci, a to *Almanach k 650. výročí obce Rudka*. Kromě historie, popisu architektonických památek, obecních kronik, hospodářských dějin a dějin spolkového

života zde najdeme také kapitolu věnovanou lokální onymii nazvanou *Rudka – její jméno, příjmení a pomístní jména* (s. 15–36). Kapitola, jejímž autorem je Rudolf Šrámek, se věnuje třem tématům. První část, následující po stručném úvodu vysvětlujícím vztahy mezi apelativy a proprii (s. 15), se zaměřuje na výklad etymologie a motivace místního jména *Rudka*, včetně jeho slovo- a tvarotvorné stránky a zastoupení v české toponymii (s. 16). Mnohem obsáhlejší je pak druhý oddíl nazvaný *Příjmení v Rudce* (s. 17–24). Rudolf Šrámek – opět po krátkém uvedení do problematiky – vykládá motivaci vzniku jednotlivých příjmení současných obyvatel Rudky; dělí je do 9 kategorií, např. podle povolání (*Konopáč*, *Sekera*), bydliště (*Horák*, *Olšan*) nebo dle metaforického přirovnání ke zvířatům či rostlinám (*Ježek*, *Sovák*). Poslední a nejobsáhlejší část je věnována pomístním jménům (s. 25–35), a to včetně odkazů na starší regionální práce, sběry toponym a vlastní terénní výzkumy (1992–2003, 2011; s. 26). Pomístní jména však Šrámek neprezentuje jako strnulý soubor lexikálních jednotek, ale jako živý obraz života a proměn obce. Vší-má si nejen nářečních podob, ale rovněž vývoje toponymie v souvislosti s kolektivizací zemědělství a následnou restitucí pozemků po roce 1989. Také ukazuje vrstevnatost toponymie podmíněnou generační znalostí i změnou způsobu života, kterou ilustruje na příkladu pojmenování *U sochy* (odkazuje k místu, kde stávala čtrnáctimetrová socha T. G. Masaryka). Samostatnou pozornost věnuje pomístním jménům spojeným s těžbou rudy (*Berštrag*, *Havírna*, *U havířských děr*). – JD

11. *Dalimilova kronika*. Eva Pasáčková – Martina Spěváčková (eds.). Praha – Brno: Nadační fond Česká knižnice ÚČLK FF UK – ÚČLAV ČR, v. v. i. – Host, 2024, 536 s., ISBN 978-80-275-2270-5

Jako 128. svazek ediční řady *Česká knižnice* vyšlo poslední vydání staročeské veršované kroniky tak řečeného Dalimila. Klíčové dílo českého jazyka a literatury i historiografie z počátku 14. století se díky svému nacionálnímu zabarvení dočkalo od první tištěné edice Pavla Ješina z Bezděží (1620) nejen řady vydání, ale také velké pestrosti způsobů, jakými byl staročeský text zpřístupňován. Mezi nimi nejdiskutabilnější postavení mají novočeské parafráze (označované jako přebásnění, překlad či převod) – ať už veršované (1977) nebo prozaické (1920, 1948). Plzeňské autorky se *Dalimilovou kronikou* zabývají dlouhodobě, viz např. databáze slov a tvarů (dostupné na <https://dalimilova-kronika.fpe.zcu.cz>). Aktuální edice, k níž komentář napsali literární historik Matouš Jaluška a historik středověku Martin Nodl, zpřístupňuje text kroniky v zrcadlovém vydání. Kromě staročeského textu, převzatého z kritické edice kolektivu pod vedením Jiřího Daňhelky (1988), přináší novočeský veršovaný text, jehož účelem je co nejvěrněji zprostředkovat příběh české historie současnému čtenáři (s. 434). Tomu slouží i podrobné vysvětlivky, které věnují velkou pozornost osobám a místům, „jež kronikáři slouží ke konstrukci ‚jeviště‘ příběhu, a to zejména tehdy, když jde o místa méně známá, když jejich totožnost nevyplývá přímo z textu či z novočeského překladu, či pokud do hry

vstupuje to, co dnešní historikové považují za fikci“ (s. 439). Jakýkoliv převod historického textu je vždy kompromis – stejně tak i v tomto případě jinak precizně připravené edice je novočeská podoba Dalimilovy kroniky ochuzena o některá slovo- a morfolo- gická specifika antroponym a toponym staročeského origi- nálu, včetně exonym, např. *Drahomír – Drahomíra, Mutyně – Mutina, najviac Plzňan – Plzeňanů nejvíc*, vokativ *Pukata – Pukato, na Polany jěde – na Poláky vydal, u Chrudimě – u Chrudimi, vrže v Dunaj – do Dunaje vrhl, Jana z Licmburka – Jana Lucemburského, Střehomě doby – Ostřihom dobyl, Medulán – Milán. – JD*

12. Koudelková, Eva – Feters, Aleš: *Metuje známá i neznámá*. 2. vyd. Liberec: Bor, 2024, 293 s., ISBN 978-80-88367-41-3

Monografie Evy Koudelkové a Aleše Fetterse, která vyšla již ve druhém vy- dání, je věnována páteční řece kladského pomezí – Metuji. Vznikla jako rozšířený popularizační protějšek k Fettersově onomastické studii *Hydronymie řeky Metuje a jejích přítoků*, otištěné v roce 1989 ve sborníku *Náchodsko od minulosti k dnešku*. Kniha sleduje tok řeky od jejího prameniště poblíž Adršpašských skal až po soutok s Labem v Jaroměři. Autoři se snaží propojit historický a krajinný kontext široce pojatého Pometují. Řeku Metuji dělí do sedmi úseků, z nichž každý je podrobně popsán. Detailně se věnují všem přítokům, významným sídlům na trase i kulturním a historickým památkám. Zvláštní pozornost věnují také lokálním pověstem, včetně etymologických (např. oikonymum *Bystré* bylo podle jedné z nich odvozeno od bystrých obyvatel místa). Publikace je koncipována jako soubor výkladových hesel vztahujících se k jednotlivým úsekům řeky, které doprovází rozsáhlá obrazo- vá příloha včetně map. Onomastik v knize najde řadu zajímavých údajů. Autoři zachytili rozmanitost a proměnlivost v pojmenování jednotlivých toponymických objektů, přínosem je i uvedení paralelně užívaných jmen. Např. *Ticháčekův les* u Suchého Dolu nese i název *Šolcův* (s. 78), *Dolní mlýn* v Hronově býval současně nazýván i *Hejnův* nebo *Freiwaldův* (s. 102). Autoři zaznamenávají také lidové podoby jmen běžné v místním úzu (např. *Křížák* pro *Křížový vrch* u Adršpachu) a připomínají místní variantu názvu sledované řeky bez koncového -e, tj. *Metuj* (s. 9). Vyjadřují se i k vhodnosti některých toponym. Za „nesprávné“ označují např. anoikonymum *Vavřenova lípa*, užívané pro *Žižkovu lípu* ve Velkých Petrovích (s. 61). Vzhledem k značnému množství zmíněných jmen je samozřejmostí místní rejstřík (s. 289–292), který však obsahuje pouze česká toponyma. Německé ekvi- valenty užívané v pohraničí před rokem 1945 v něm chybí. Zajímavé je také pojetí názvů míst v bývalém Českém koutku, ležícím těsně za státní hranicí na území dnešního Polska. Autoři důsledně používají původní česká jména, jako je napří- klad *Stroužné, Chudoba* či *Velká Čermná* namísto současných polských názvů *Pstrągna, Kudowa-Zdrój* a *Czermna*. Podobně postupují i u anoikonym z téže oblasti – říčku dnes nazývanou polsky *Klikawa* označují výhradně jejím českým jménem *Střela*. – MP

13. Herrmann, Tobias-Alexander: *Nonbinary Gender Identities: Linguistic Practices in Russian and Czech*. Slavolinguistica. Berlin: Frank and Timme, 2024, 404 s., ISBN 978-3-7329-1065-6

Publikovaná disertační práce Tobias-Alexandera Herrmanna se zabývá problematikou vyjadřování osob, které se identifikují jako nebinární. Srovnává přitom praxi v ruštině a v češtině. Kniha obsahuje i krátkou kapitolu věnovanou jménům s názvem „Nonbinary naming practices“ (s. 330–357). Autor shromáždil formou anketního šetření korpus 47 jmen, která užívají nebinární respondenti. Na otázku, zda preferují rodné jméno, které dostali při narození, nebo si volí jiné, odpověděli čeští respondenti takto: 5 % užívá jen jméno, se kterým narodili, 55 % nové jméno a 40 % obě jména. Užívání toho kterého jména je podle respondentů dáno komunikační situací, časté je též užívání neutrálních hypokoristik. Herrmann zjištěná jména roztřídil do čtyř kategorií: oficiální rodná jména (např. *Charlie, Eli, Sam*), zkrácené hypokoristické podoby (např. *Broňa, Ráďa, Simča*), zahraniční jména (např. *Alexi, Maxi, Rowan*) a obměny jmen a přezdívky (např. *Alžbětko, Ade, Iv*). Za účelem zjištění tzv. genderového indexu je poté autor porovnal s nejčastějšími jmény z korpusu syn2020 a všiml si jejich genderové příznakovosti na rovině hláskové i morfologické. Roli při hodnocení jmen z hlediska genderu podle něj přirozeně hraje též konvence. – ŽD

14. Mihali, Adelina Emilia: *Toponimie maramureșeană. Valea superioară a Vișeuului*. Cluj-Napoca: Editura MEGA, 2015, ISBN 978-606-543-520-9

Monografie A. E. Mihaliové se zabývá pomístními jmény v údolí řeky Vișeu (Vișeu) v župě Maramureș, konkrétně sebraných na katastrech obcí Borša, Moisei a Vișeu de Sus. V úvodních kapitolách autorka shrnuje dosavadní výzkum, představuje svou metodologii a oblast začleňuje do historického, sociálního a lokálního kontextu, který je nezbytný pro interpretaci místních toponym. Nejrozsáhlejší částí monografie je Glosář, v němž jsou uvedena všechna sebraná pomístní jména a je podán jejich etymologický výklad (např. v obci Borša je skála *Prag*, jejíž jméno autorka vykládá z nářečního substantiva *prag* s významem ‚vyvýšený zemský útvar ve formě prahu‘, ‚vyvýšený zemský útvar, který blokuje práh‘, ‚skalní útvar vyšší než ostatní‘, s. 140). Následuje několik různých klasifikací pomístních jmen, a to z pohledu sémantického, slovtvorného (odvozená a neodvozená, jednoduchá a složená, deminutivní a augmentativní, substantivní a adjektivní, předložková a bezpředložková aj.) a etymologického. – ŽD

15. Završení výzkumu slovanských místních jmen na severozápadě Německa

Bily, Inge: *Register zum Wörterbuch der slawischen Appellativa in Ortsname zwischen Saale und Bober/Queis*. Wien: Praesens Verlag, 2025, 330 s., ISBN 978-3-7069-1268-6

Bily, Inge: *Register zum Wörterbuch der slawischen Personennamen in Ortsnamen zwischen Saale und Bober/Queis*. Wien: Praesens Verlag, 2025, 556 s., ISBN 978-3-7069-1246-4

Bily, Inge: *Erweiterte Register zum Kompendium Slawische Ortsnamen zwischen Saale und Neiße Ernst Eichlers*. Wien: Praesens Verlag, 2025, 890 s., ISBN 978-3-7069-1275

V roce 2025 vyšly tři svazky rejstříků ke slovanským apelativům a osobním jménům v místních jménech mezi Sálou a Kvizou a registr ke kompendiu E. Eichlera Slovánská místní jména mezi Sálou a Nisou. Jde o završení prací na velkorysém projektu (viz Matušová, AO, 64, 2023, 2, s. 427–430; AO, 66, 2025, 1, s. 189). Rejstříky umožňují snadnou orientaci jednak v jeho již vydaných svazcích a jednak v Eichlerově publikaci. Jména jsou v registrech rozřazena do abecedního seznamu rekonstruovaných starosrbských místních jmen a do registru jmen podle jejich tvoření různými sufxy. Každá položka seznamu obsahuje původní (rekonstruované) místní jméno, výchozí rekonstruovanou podobu apelativa nebo osobního jména, vyjmenovávají se stará lužickosrbská apelativa nebo osobní jména, ze kterých bylo místní jméno odvozeno, spolu s odvozovacími sufxy a konečně literatura, z níž se při výkladu vycházelo. Rejstříky k Eichlerovu kompendiu zahrnují všechna jména obsažená v rejstřících k deapelativům a depropriím, navíc ale obsahují všechna místní jména uvedená v jeho publikaci, tedy i jména vzniklá z hydronym a etnonym, dále místní názvy, které nelze zařadit mezi deapelativa nebo deantroponyma, německo-slovanská smíšená jména (Mischnamen) typu *Arnoltici* a dosud nejednoznačně vyložená nebo nejasná jména. – JM

16. Osobní jména v bádání o historii raného středověku

Hartung, Wolfgang: *Tradition der Namengebung im frühen Mittelalter*. In: Immo Eberl – Wolfgang Hartung – Joachim Jahn (eds.), *Früh- und hochmittelalterlicher Adel in Schwaben und Bayern*. Forschungen zur schwäbischen Regionalgeschichte, Band 1. Sigmaringendorf: REGIO Verlag Glock und Lutz, 1988, s. 23–79.

Hartung, Wolfgang: *Bertolde in Bayern. Alemannisch-baierische Adelsverflechtungen im 8. und 9. Jahrhundert*, tamtéž, s. 115–160.

Články W. Hartunga vyšly již v roce 1988 a možnost využití osobních jmen v historickém výzkumu se u nás přijímá. V Německu však ani v současnosti není všeobecně uznávána (písemné sdělení e-mailem od H. D. Tönsmyera, 12. 4. 2025).

Uvedené onomastické příspěvky W. Hartunga se zabývají využitím osobních jmen při zkoumání raného středověku. Tato epocha byla zpravidla chápána jako věk chudý na písemné prameny. Specifická je ovšem skutečnost, že listiny obsahují značný počet osobních jmen, která umožňují sledovat člověka nejen jako individuum, ale také jako součást určitých společenských skupin a společenství

v kontextu sociálním, právním a církevním. Překážku zcela jednoznačného určení genealogické posloupnosti jednotlivců však představuje jednojmennost, kterou se toto období vyznačuje.

V prvním příspěvku se autor koncentruje na samotnou metodu výzkumu. Analyzuje, jak lze určovat posloupnost generací na základě jednotlivých jmen, a tak obohatit i historický výzkum. Předkládá přitom tzv. genealogicko-dědickou metodu (genealogisch-besitzgeschichtliche Methode), jež je založena na listinách k dědickému právu, které umožňují sledovat zvláštnosti dědění jmen v daném období. Autor na jejich základě analyzuje, jak lze podle nich získat informace o rodinných vztazích různých generací. Uvádí řadu příkladů z literatury a kriticky je vyhodnocuje. Dochází k závěrům, že výzkum je omezen na společensky vysoké šlechtické rody, že počet zděděných jmen v jednom rodě souvisí s počtem dětí (nejvíce jmen se dědí při počtu 7 dětí a více) nebo že dochází k dědění jen částí složeného osobního jména předků (*Muniperth – Reginperth*) atd. V řadách jmen se pak objevují stejná nebo částečně identická jména (např. otec *Adaluni*, syn *Adaluni*; otec *Motini*, syn *Moatuni* apod.; často až přes jednu i víc generací). Platnost uvedené metody je zřejmá z prací historiků, kteří ji ve výzkumu použili.

Druhá studie, která konkretizuje danou teorii, vznikla jako polemika s článkem M. Borgolteho „Die Alaholfingerurkunden“. W. Hartung podrobně rozebírá jeho závěry a ukazuje, jak je třeba danou metodu využívat, aby nedocházelo k chybám. – JM

III. JEDNOTLIVÁ JMÉNA

17. Nejčastější jména dětí v roce 2024

Český statistický úřad zveřejnil přehled, jaká jména byla nejčastěji dávána dětem narozeným během roku 2024:

- Dívky: *Eliška, Viktorie, Sofie, Anna, Natálie, Amálie, Ema, Tereza, Laura, Adéla, Julie, Rozálie, Nela, Mia, Emma, Karolína, Barbora, Sára, Stella, Anežka*;
- Chlapci: *Jakub, Matyáš, Jan, Adam, Matěj, David, Vojtěch, Filip, Dominik, Tomáš, Daniel, Tobiáš, Oliver, Štěpán, Antonín, Sebastian, Lukáš, Martin, Ondřej, Mikuláš*.

„Mezi chlapci narozenými v roce 2024 bylo nejvíce Jakubů, mezi dívkami Elišek. Obě jména si udržují první pozici v oblíbenosti už po více než dekádu. Jakub je nejoblíbenějším chlapeckým jménem od roku 2011 a Eliška nejoblíbenějším dívčím jménem od roku 2012. [...] V první dvacítkě se mezi chlapci nově objevil Sebastian, který obsadil 16. pozici, a naopak z ní po dlouhé době vypadl

Šimon. Mezi dívčími jmény se v první dvacítkě teprve podruhé za sebou udržely Sára a Mia. Naopak do první dvacítky se už neprobojovala Marie a podruhé za sebou také Veronika. Pozornost si zaslouží nárůst oblíbenosti Amálie, která byla v roce 2018 na 19. místě a v roce 2024 už na šestém místě. [...] Některá jména byla ve vysoké míře děděná z rodiče na dítě. Více než čtvrtina otců Antonínů pojmenovala svého narozeného syna po sobě. Své jméno dali synovi ve čtvrtině případů Václavové a ve více než pětině případů Josefové. Dívky dědily jméno s menší mírou. Svou dceru po sobě pojmenovala desetina matek Marií, s nižší mírou pak dědily jméno Ludmily a Anny.“ (Dětským jménům loni opět kralovali Jakub a Eliška, <https://csu.gov.cz/produkty/detskym-jmenum-loni-opet-kralovali-jakub-a-eliska>, cit. 2025-06-18). – ŽD

IV. UDÁLOSTI

18. Pátá česká onomastická konference (7.–10. 4. 2025)

Ve dnech 7.–10. dubna 2025 se v Praze na půdě Akademie věd České republiky uskutečnila 5. česká onomastická konference, která byla organizována oddělením onomastiky Ústavu pro jazyk český Akademie věd České republiky. Tématem konference byl vztah onomastiky k ostatním oborům. Forma konference byla prezenční. Konference se zúčastnili onomastici z České republiky, Polska, Ukrajiny, Slovenska, Německa, Rakouska, Estonska, Litvy, Rumunska a Maďarska.

Konferenci zahájil **Christian Zscheschang** (Bautzen/Budyšin; Cottbus/Chóšebuz) plenárním příspěvkem o své práci v multidisciplinárních pracovních skupinách v Centru humanitních věd pro dějiny a kulturu východní a střední Evropy (Geisteswissenschaftliches Zentrum Geschichte und Kultur Ostmitteleuropas / GWZO), nyní Leibnizův ústav pro dějiny a kulturu východní Evropy (Leibniz Institute for the History and Culture of Eastern Europe), a na základě svých osobních zkušeností zobecnil: co je interdisciplinarita a co ne, co znamená interdisciplinarita pro praktickou a teoretickou onomastickou práci, jaké pozitivní a negativní aspekty nese, jak je možné značně usnadnit spolupráci. Poté konference pokračovala v sekcích. V sekci „Onomastika a archeologie“ **Tomáš Klír** (Praha) hovořil o toponomastické soustavě, archeologických nálezech a písemných pramenech ze středověkého období na Chebsku a v přilehlé části západních Čech (Sokolovsko, Plánsko, Tepelsko, Tachovsko) a Horní Falce východně od řeky Náby. Autor sledoval průběh hlavních komunikačních koridorů, rozložení centrálních míst, fáze sídelního postupu a jeho sociální souvislosti, chronologii jazykového kontaktu a vzájemné ovlivňování české a německé názvotvorby, zvláště na morfologické a lexikální rovině. **Viktorie Janovská** (Praha) analyzovala nejnovější poznatky o osídlení raně středověkých Čech a možnosti jeho studia v interdisciplinární a multidisciplinární perspektivě na pomezí onomastiky, historie a archeologie. V sekci

„Onomastika a ortografie“ se **Tamás Farkas** (Budapešť) zabýval otázkami pravopisu vlastních jmen a vývoje jejich moderních pravidel na základě příkladů z maďarských pravidel pravopisu. **Annika Hussar** (Tallinn) se zaměřila na historický vývoj a současný stav pravopisu estonských jmen. V sekci „Onomastika a historická lingvistika“ se **Hana Kreisingerová** a **Kateřina Voleková** (Praha) soustředily na česká vlastní jména v kolofonech středověkých rukopisů. **Miloslava Vajdlová** (Praha) informovala o interpretaci vlastních jmen zaznamenaných v českých raně novověkých textech. **Liubov Ostash** (Lvov) zkoumala fungování slovanského osobního jména *Продан / Prodan* v ukrajinské antroponymii a jiných slovanských antroponymiích v minulosti a dnes. V sekci „Politika pojmenovávání“ **Peeter Päll** a **Tiina Laansalu** (Tallinn) referovali o užívání exonym v estonštině. **Liudmyla Kravchenko** (Kyjev) představila přejmenování ukrajinských obcí v důsledku dekomunizačních procesů v letech 2015–2016. **Kitti Hauber**, **Judit Kozma** a **Judit Raátz** (Budapešť) hovořily o výběru a používání osobních jmen z právního hlediska v současném Maďarsku. V sekci „Židovská antroponyma“ se **Monika Kresa** (Varšava) zabývala osobními jmény Židů ze vsi Stoczek na historické hranici Mazovska a Podlesí v Polsku, kde až do druhé světové války žilo převážně židovské obyvatelstvo. Propria pro analýzu autorka získala z matričních knih z první poloviny 20. století. **Henryk Duszyński-Karabas** (Bydhošť) se zaměřil na židovská jména v matričních záznamech z 19. století z města Nakło (dnes Nakło nad Notecią). **Aleksandra Żurek-Huszcz** (Varšava) se věnovala jménům, která dostávaly židovské děti v Lodži v letech 1826–1867. V sekci „Onomastika a ortoepie & ortografie“ informovala **Barbora Martinkovičová** (Praha) o adaptaci anglických toponym do češtiny. **Veronika Štěpánová** (Praha) a **Jiří Novák** (Olomouc) hovořili o výslovnosti názvů států USA v češtině. **Pavel Štěpán** (Praha) představil psaní velkých písmen u pomístních jmen. **Martin Beneš** (Praha) referoval o struktuře a motivaci názvů železničních stanic v ČR.

V úterý 8. dubna konference pokračovala v dalších sekcích. V sekci „Příjmení a přezdívký“ **Klaudia Abucewicz** (Varšava) zkoumala příjmení zaznamenaná v matrikách obcí Nowe Troki a Stare Troki v letech 1800–1847 s ohledem na jazykové interference. **Agata Łojek** (Varšava) se zabývala adaptací německých osobních jmen v polském antroponymickém systému od 17. do 19. století (na příkladu příjmení z farnosti Daleszyce). **Barbara Batko-Tokarz** a **Anna Piechnik** (Krakov) představily polské přezdívký odkazující na jídlo v sociokulturním kontextu. V sekci „Onomastika a gramatika“ se **Thomas Stolz** a **Nataliya Levkovich** (Brémy) zaměřili na speciální onymickou gramatiku (SOG) v rumunštině a jiných jazycích. **Julia Nintemann** (Brémy) referovala o toponymech a antroponymech v prostorových konstrukcích z hlediska speciální onymické gramatiky. **Judit Kozma**, **Zsófia Ludányi** a **Dorottya Jakab** (Budapešť) se soustředily na morfologické varianty maďarských vlastních jmen na základě dotazů z jazykové poradny. V sekci „Onomastika a etymologie“ se **Iлона Janyšková** a **Helena Karlíková** (Brno) zaměřily

na etymologizování vlastních jmen v etymologických slovnících. **Jiří Rejzek** (Praha) se věnoval některým sporným staročeským rekonstrukcím v díle A. Profouse Místní jména v Čechách. **Katarzyna Nowak** (Varšava) provedla onomastickou analýzu místních jmen v obci Krośniewice. V sekci „Propria v literatuře a překladu“ představila **Mariann Slíz** (Budapešť) typ jména jako faktor ovlivňující překlad vlastních jmen. **Raluca Giurgulescu** (Baia Mare) se zabývala onomastickou valencí v poválečné rumunské literatuře. **Bíbor Klára Kovács-Sipos** (Budapešť) se zaměřila na pojmenování ženských postav v maďarské historické beletrii 18. a 19. století. V sekci „Urbanonyma“ se **Michaela Boháčová** (Brno) věnovala vzniku a proměnám urbanonymických systémů brněnských sídlíšť Bohunice a Vinohrady. **Ján Bauko** (Nitra) informoval o překladu urbanonym v bilingvním prostředí. **Anna Tabisz** (Opolí) hovořila o kulturní identitě města Opolí v jeho současných urbanonymech. V sekci „Příjmení“ provedla **Kitti Hauber** (Budapešť) analýzu maďarských a německých systémů příjmení v Karpatské kotlině 18. století. **Karl Hohensinner** a **Stephan Gaisbauer** (Linec) představili oblasti společných příjmení v Rakousku a České republice. **Žaneta Dvořáková** (Praha), **Mariann Slíz** (Budapešť), **Tamás Farkas** (Budapešť) a **Justyna Walkowiak** (Poznaň) zkoumali deetnonymická příjmení mezi 200 nejčastějšími v zemích Visegrádské skupiny.

Ve středu 9. dubna zazněly další referáty. V sekci „Chrématonyma“ se **Tereza Slaměňíková** (Olomouc) soustředila na názvy restaurací s dálněvýchodní kuchyní v Praze. **Renata Przybylska** (Krakov) referovala o motivaci názvů restaurací a kaváren v Krakově. **Danuta Lech-Kirstein** (Opolí) se zabývala inovacemi v názvech pokrmů podávaných v polských restauracích. **Piotr Tomasik** (Bydhošť) se zaměřil na neoficiální názvy tramvajových vozů. V sekci „Onomastika a dialektologie“ se **Mirosława Sagan-Bielawa** (Krakov) věnovala otázce vztahu mezi hranicemi vojvodství a dialekty v Polsku a také vlivu administrativních názvů na povědomí o regionální rozmanitosti polského jazyka. **Martina Zirhutová** (Praha) informovala o nářečních variantách apelativa *borovice* v pomístních jménech v Čechách. **Stanislava Spinková**, **Hana Svobodová** a **Tadeáš Krch** (Brno) hovořili o utvářenosti českých hypokoristik v jazykovězeměpisném pohledu. **Marta Šimečková** (Brno) mluvila o problémech se zoonymy ve *Slovníku nářečí českého jazyka*. V sekci „Onomastika a sociolingvistika, kognitivní lingvistika a ekolingvistika“ referovala **Katarzyna Skowronek** (Krakov) o onomastické metodologii a definici společnosti. **Jaromír Krško** (Banská Bystrica) zkoumal problematiku toponymie z hlediska kognitivní lingvistiky. **Urszula Bijak** (Krakov) analyzovala názvy bludných balvanů. V sekci „Jména ulic“ **Halyna Zymovets** (Kyjev) představila názvy ulic ve městě Kyjiv jako odraz národní identity. **Justyna Walkowiak** (Poznaň) se soustředila na německé názvy ulic v Poznani v letech 1939–1945. **Ilona Mickienė** a **Rita Baranauskienė** (Vilnius) se zabývaly změnami v litevských názvech ulic pocházejících z osobních jmen. V sekci „Onomastika a právo, politika a média“ se **Žaneta Dvořáková** (Praha) a **Andrea Bartíková** (Brno) zaměřily na historii

znalectví v oblasti osobních jmen (právní předpisy, praxe, soudní spory). **Jaroslav David** a **Jana Davidová Glogarová** (Ostrava) se věnovali zápisům z Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky jako pramenu pro laickou lingvistiku. **Rafal Mazur** (Krakov) provedl analýzu užívání toponym v polských mediálních zprávách o rusko-ukrajinské válce. **Halszka Górny** (Krakov) informovala o ideonech v současném mediálním diskurzu (na příkladu názvů článků v sociokulturních časopisech). V sekci „Onomastika a historická lingvistika“ **Jadranka Gvozdanović** (Heidelberg) představila lingvistickou část česko-německého projektu „Linguistic and cultural dynamics in a frontier society: New perspectives on northeastern Bavaria and western Bohemia in the Early Medieval Period“ a ukázala přínos onomastiky pro historickou lingvistiku. **Harald Bichlmeier** (Jena/Halle) se soustředil na zákony hláskových změn a dějiny osídlení na příkladu středověkých místních jmen slovanského původu ze severovýchodního Bavorska. **Soňa Wojnarová** (Praha) se zabývala označeními barev *červená* a *žlutá* v českých a finských toponymech.

V čtvrtek 10. dubna konference pokračovala. **Katalin Reszegi** (Debrecín) přednesla plenární přednášku o polysémii a synonymii vlastních jmen z kognitivního hlediska. V sekci „Propria v próze“ se **Tereza Klemensová**, **Jana Davidová Glogarová** a **Veronika Poláchová** (Ostrava) zaměřily na propriální krajinu postmodernismu (na příkladu próz Miloše Urbana a Michala Ajvaze). **Michal Malěř** (Ostrava) informoval o propriálnosti v zajištění schematismu a věnoval se lexiko-onomastické analýze vybraných budovatelských románů. V sekci „Onomastika a kartografie“ **Marit Alas** (Tallinn) provedla analýzu map jako odrazu doby a soustředila se na pozorování vztahů mezi estonskou historií a toponymy. **Veslava Sidaravičienė** (Vilnius) představila mapu užívaných neoficiálních městských toponym Vilniusu jako odraz jazykových procesů a identity. V sekci „Propria v poezii“ hovořil **Karel Komárek** (Olomouc) o možnostech zkoumání vlastních jmen v poezii. **Hana Mžourková** (Praha) analyzovala antroponyma a pseudoantroponyma ve slovinské alienativní poezii a ukázala jejich roli v utváření lyrického fikčního světa. **Karel Střelec** (Ostrava) referoval o distribuci a charakteru toponym v básnické reflexi jesenické krajiny. V sekci „Propria v jazykových a kulturních kontaktech“ se **Adelina Emilia Mihali** (Kluž) soustředila na slovanské toponymické interference v Karpatech. **Oliviú Felecan** a **Daiana Felecan** (Baia Mare) zkoumali české a slovenské stopy v Rumunsku ze socioonomastického hlediska. **Andrea Bölcskei** a **Gábor Mikesy** (Budapešť) se zaměřili na toponyma spojená s českými imigranty ve středověkém a raně novověkém Maďarsku. V sekci „Toponyma v pohraničí“ se **Łukasz Karpecki** (Krakov) zabýval venkovskými toponymy polsko-ukrajinského pohraničí. **Martina Ptáčníková** (Praha) hovořila o možnostech a mezích využití historické pohlednice pro výzkum toponymie českého pohraničí (na příkladu Broumovska). **Katarzyna Jonkisz** (Ostrava) představila toponyma česko-polského pohraničí a jejich lexikografické zpracování od 2. poloviny 19. století do začátku druhé světové války. V sekci „Jména komerčních objektů“ **Rebeca Petruş** (Baia

Mare) provedla analýzu názvů sportovních hal a stadionů v Rumunsku. **Liudmyla Kravchenko** a **Alla Tytok** (Kyjev) referovaly o přejmenování v ukrajinském podnikatelském sektoru v letech 2022–2024. **Ilona Kulak** (Krakov) se věnovala názvům polských obchodů v Chicagu a na jeho předměstích.

Všechny referáty vyvolaly živou diskusi. Konference byla zajímavá a produktivní. – LO

Obrázek 1: Společná fotografie z 5. ČOK (foto SW)